

แนวทางการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในพื้นที่น้ำจืด

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2552 เรื่อง มาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น แนวทางปฏิบัติ 1.2 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดทำแผนและดำเนินการควบคุมการแพร่ระบาดและ/หรือกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้วในรายการ 1 ซึ่งต้องเป็นแผนจัดการเฉพาะชนิดพันธุ์ ในการนี้จังหวัดนครปฐมและอุดรธานี มีความสนใจในการจัดทำแผนดังกล่าว สผ. จึงเสนอให้ทั้งสองพื้นที่เป็นพื้นที่นำร่องในการจัดทำแนวทาง การจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นงบประมาณ 2552 สผ. ได้ประสานกับทั้งสองจังหวัดเพื่อจัดประชุมเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน และพิจารณาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานรุนแรงในพื้นที่ โดยจังหวัดนครปฐม จัดลำดับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานของจังหวัด ตามลำดับดังนี้ ผักตบชวา ปลาซีกเกอร์ ฐูปฤายี นกพิราบ และนกปากห่าง ส่วนจังหวัดอุดรธานี เห็นว่าหอยเชอรี่เป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานรุนแรงในจังหวัด ดังนั้น ในการประชุมวิชาการเนื่องในปีสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพเรื่อง แนวทางการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นระดับพื้นที่ เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2553 ณ โรงแรมมารวย การ์เด้น กรุงเทพฯ ทั้งสองจังหวัดได้รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน รวมทั้งพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินงาน ดังนี้

จังหวัดนครปฐมได้จัดตั้งคณะทำงานเรื่องผักตบชวา และที่ประชุมพิจารณาว่า การกำจัดผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจาก จังหวัดในลุ่มน้ำท่าจีนทั้ง 4 จังหวัด ได้แก่ ชัยนาท สุพรรณบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร และพบว่าปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลให้ผักตบชวาในแม่น้ำท่าจีนเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว คือ ปริมาณฟอสเฟตในน้ำที่สูงถึง 0.1 มิลลิกรัม/ลิตร นอกจากนี้ปัญหาสำคัญในการจัดการผักตบชวา คือ ไซ้ขบประมาณสูง ปัจจุบันได้ไซ้ขบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขุดลอก และกำจัดผักตบชวาในแต่ละพื้นที่ ในอนาคตมีแนวโน้มที่จะนำผักตบชวามาทำเชื้อเพลิงชีวภาพ เกษตรจังหวัดนครปฐม ได้เสนอแนวทางการนำผักตบชวามาใช้ประโยชน์ เช่น นำมาทำสินค้าหัตถกรรม อาหารสัตว์ ปุ๋ยหมัก เป็นต้น ในส่วนท้องถิ่น อบต.บางระกำ ส่วนชมรมเรารักษ์แม่น้ำท่าจีนได้กล่าวถึงความสำเร็จในการกำจัดผักตบชวาในคลองศิวิตชาติ ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุด คือ ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วม

รู้สึกเป็นเจ้าของ และดูแลสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องรอหน่วยงานของรัฐ ปัจจุบันชมรมได้ประชุมร่วมกับจังหวัดและผู้แทนชุมชนที่อยู่ริมแม่น้ำท่าจีนพบว่า ปัญหาที่ทำให้ผักตบชวามีจำนวนมากอีกประการหนึ่ง คือ การปลูกผักบุงของประชาชนริมน้ำ จึงออกสำรวจวัดความกว้างของแพผักบุงที่รุกเข้าไปในแม่น้ำท่าจีน และได้นำข้อมูลดังกล่าวเข้าที่ประชุมในวันที่ 20 กันยายน 2553 ซึ่งเป็นวันอนุรักษ์และรักษาคลองแห่งชาติ เพื่อออกกฎระเบียบการใช้แม่น้ำ คลองต่อไป

จังหวัดอุดรธานีได้กล่าวถึงการของบประมาณเพื่อดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมว่า มักไม่ได้รับความสำคัญจากจังหวัดส่วนใหญ่จะต้องอาศัยงบประมาณจากท้องถิ่น ในส่วนของเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ซึ่งท้องถิ่นมักมีความจำเป็นในด้านการสร้างสาธารณูปโภคมากกว่า ปัจจุบัน ทสจ.อุดรธานี ได้พยายามผลักดันโครงการกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (หอยเชอรี่) เข้าสู่แผนของจังหวัดได้แล้ว และคาดว่าจะได้งบประมาณมาดำเนินการในปี 2554 แต่จังหวัดอุดรธานียังมีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานอื่นๆ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านพืชและสัตว์น้ำได้นำเสนอ ไมยราบยักษ์ หมู้าคา สาหร่ายหางกระรอก ปลาซีกเกอร์ ปลาดุกบึกก้อย ฯลฯ ผู้แทนกรมวิชาการเกษตรแจ้งว่า อุดรธานีมีการระบาดของเพลี้ยจักจั่นสีน้ำตาล เพลี้ยแป้งสีชมพู ซึ่งทั้งสองชนิดเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในรายการ 1 ดังนั้นแนวทางการดำเนินงานต่อไปของจังหวัดอุดรธานีคือ จัดตั้งคณะทำงานภายในจังหวัด สร้างเครือข่ายการดำเนินงาน และดำเนินการประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้เกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานให้กับประชาชน สำหรับการจัดการหอยเชอรี่จะเป็นโครงการนำร่องเพื่อสร้างความตระหนักเรื่องชนิดพันธุ์ต่างถิ่นให้กับชุมชน อาจารย์ผู้ศึกษาวิจัยการจัดการหอยเชอรี่ในจังหวัดอุดรธานี นำเสนอวิธีต่างๆ ในการกำจัดหอย เช่น ใช้ไม้ไผ่หรือตาข่ายกัน ใช้พืชที่มียางเป็นเหยื่อล่อหอย ทำน้ำหมักชีวภาพ ใช้สารเคมีกำจัด อบต.เชียงยืนนำเสนอการนำหอยเชอรี่มาทำน้ำหมักชีวภาพและใช้ในฟาร์มสุกร พบว่าได้ผลดีและลดปริมาณหอยเชอรี่ในพื้นที่ได้มาก ที่ประชุมได้แนะนำให้จังหวัดอุดรธานีหาพื้นที่นำร่องที่ได้รับผลกระทบจากหอยเชอรี่ และดำเนินการจัดการโดยอาจใช้ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏฯ และ อบต. เชียงยืน และแนะนำมหาวิทยาลัยให้สำรวจชนิดพันธุ์ต่างถิ่นอื่นๆ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

BIOBRIEF

ปีที่ 2 ฉบับที่ 31

แนวทางการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในพื้นที่น้ำร่อง